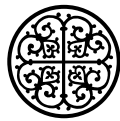

МИСИЈА БИБЛИОТЕКЕ
У ОБРАЗОВАЊУ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ“
КРАЉЕВО

2024.

МИСИЈА БИБЛИОТЕКЕ У ОБРАЗОВАЊУ

Зборник радова

Уредник
КАТАРИНА ЈАБЛАНОВИЋ

ЖИЧКИ САБОР БИБЛИОТЕКАРА 2024

Краљево 7, 8. и 9. октобар 2024.

Организатор
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ КРАЉЕВО

Програмски одбор
ДОБРИЛА БЕГЕНИШИЋ
ГОРАН ТРАИЛОВИЋ
КАТАРИНА ЈАБЛАНОВИЋ

БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА КАО ЦЕНТАР ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА

САЖЕТАК | Библиотека града Београда као модеран културни, информативни и информатички центар престонице, препознатљива је по квалитетним програмима и иновативним приступима знању које је доступно свима. Својим програмским активностима и пројектима доприноси процесу целоживотног учења. Циљ културне политике Библиотеке града Београда јесте развој активног грађанства, лични развој појединца и социјално укључивање у процесе савременог друштва и неформалног образовања. Процес демократизације образовања и доступности знању и информацијама дешава се у јавној библиотеци.

КЉУЧНЕ РЕЧИ | целоживотно учење, неформално образовање, културни програми, Библиотека града Београда

УВОД

Улога јавне библиотеке мења се у складу са потребама савремених корисника и прилагођава се актуелном друштвеном тренутку. Друштвене мреже су у великој мери појачале видљивост Библиотеке града Београда и омогућиле свим грађанкама и грађанима, без обзира на то да ли поседују чланску карту Библиотеке, да у сваком тренутку поставе питања, коментаришу рад Библиотеке и предлажу програме за реализацију. Пандемија вируса ковид-19 додатно је интензивирала ову интеракцију библиотекара и корисника и произвела низ програма доступних свима. Библиотеку града Београда прати имиџ угледног културног центра. Разноврсна програмска схема трансформисала је Библиотеку у установу неформалног образовања и културну институцију која активно доприноси развоју процеса целоживотног учења.

Циљ културне политике Библиотеке града Београда јесте развој активног грађанства, лични развој појединца и социјално укључивање у процесе савременог друштва. Наше активности су усмерене ка испуњавању културних потреба становника свих узраста и на подстицање развоја њихове свести о значају приступа знању и информацијама.

У времену брзих, великих и револуционарних промена, које су у највећој мери резултат развоја комуникационих технологија, информатике и научних достигнућа, традиционални концепт образовања није гаранција за успех у савременом друштву.

Процес демократизације образовања и доступности знању и информацијама дешава се у јавној библиотеци.

Циљ сваке успешне јавне библиотеке је јасан: да сваки члан постане „целоживотни ученик“.

ПРОГРАМСКА СХЕМА БИБЛИОТЕКЕ ГРАДА БЕОГРАДА

Програмска схема Библиотеке града Београда обухвата различите области и циљне групе. Сви програми Библиотеке града Београда су бесплатни и доступни свима.

1. Сарадња са амбасадама, конзулатима, страним културним центрима и удружењима

Програми реализовани у сарадњи са амбасадама, конзулатима, страним културним центрима и удружењима пружају могућност грађанима да се упознају са различитим културама, обичајима, традицијама и прошире своја знања о другим народима.

Библиотека града Београда организује стотине програма у оквиру овог сектора. Наводимо само неке:

- Са Друштвом пријатеља Алжира и Клубом путника предавање „Срби у Алжиру 1916-1918“, представљање књиге „Под небом Африке“ аутора Љубомира Анђелковића.

- Вече посвећено Кини - представљање књиге „Куда тече Жута река“ - илустрованог водича кроз дугу и бурну историју Кине, аутора Горана Гвозденовића.

- Са Друштвом српско-индонезанског пријатељства НУСАНТАРА и Удружењем индонезанских студената у Србији ППИ организовано је путописно вече „Индонезија - далека блиска земља“ (предавач Стеван Буковић, путописац, песник и лекар), представљање књиге „Сабријана у Србији“.

- Поводом манифестације Дани франкофоније, са Друштвом пријатеља Француске организовано предавање „Париз-Београд: брачни пар уметника Душан и Колет Јанковић”.

- Са Хеленском фондацијом за културу организовано је предавање „Грчке народне песме”.

- У сарадњи са норвешком амбасадом организована је трибина „Нордијска књижевност за децу и младе у Србији” и приређена изложба „Источно од сунца и западно од месеца - нордијска књижевност за децу у преводу на српски језик”. Изложбу је отворила амбасадорка Краљевине Норвешке у Србији Њ.Е. Кристин Мелсом.

- У сарадњи са аргентинском амбасадом приређена изложба фотографија „2x4, лице аргентинског танга” Љиљане Поповић Анђић. Изложбу је отворио амбасадор Аргентине у Србији Њ.Е. Освалдо Марсико.

- Са Удружењем Македонаца у Београду „Македониум” организована су бројна културна дешавања, трибине, представљање књиге „Срма за Ацу Шопова”.

- Са Словеначким друштвом за лакановску психоанализу организовано је предавање у склопу међународног студијског програма из психоанализе под називом „Нови симптоми у време политичких криза” (предавач Нина Крајник).

- Веома успешно је реализована међународна студентска конференција “Emerging Ideas in Philosophy of Science”. Учесници су били млади истраживачи са престижних универзитета из целог света.

- Путописно вече и представљање књиге „Ледени рај Патагоније и магија Јужне Америке” ауторке Мирјане Станојловић.

2. Сарадња са реномираним институцијама

- У сарадњи са Институтутом за молекуларну генетику и генетичко инжењерство организујемо „Ноћ истраживача” на платоу испред Библиотеке града као и низ научних предавања у оквиру тромесечног циклуса.

- Са Психоаналитичким друштвом Србије организован је циклус предавања „Франкенштајн комплекс: о ужасима рођења”, предавач Џан Абрам, председница Европске психоаналитичке федерације; циклус трибина „Загонетке несвесног” - предавање „О Еурипидовим Прибеглицама”, предавач Сотирис Манопулос.

- Предавање „Савремени принципи превенције, раног откривања и лечења колоректалног карцинома”, предавач доц. др Андрија Антић, специјалиста опште хирургије; предавање „Од микроскопа до персонализоване терапије колоректалног карцинома: из перспективе патолога”, предавач др Душко Дунђеровић.

- У сарадњи са Друштвом за заштиту и проучавање птица Србије представљена је књига „Птице Србије и Европе”.

- У сарадњи са Београдским удружењем за помоћ особама са аутизмом организоване су продајне изложбе радова деце са аутизмом – СВАКО ДЕТЕ ЈЕ УМЕТНИК. Куповином оригиналних радова деце и младих са аутизмом посетиоци су помогли рад Ликовно-креативне радионице овог удружења.

- У сарадњи са Музејом жртава геноцида организован је низ предавања и трибина (представљање књиге „Библиотека Музеја жртава геноцида: првих 15 година (2007–2022)“ ауторке Гордане Шеатовић, трибина „Холокауст у романима Јерџија Козинског, Џејн Јолен и Д. М. Томаса“) итд.

- Континуирана сарадња са Градским заводом за јавно здравље – сваког месеца спроводимо заједничке акције поводом обележавања важних датума везаних за здравље и информисање становништва о превентивним методама лечења.

- У сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије сваког месеца организујемо акцију добровољног давања крви у главној згради Библиотеке града Београда. Сваки давалац крви постаје бесплатно члан мреже Библиотеке града Београда.

- Панел дискусија „Женским стопама: Жена у Србији данас“. Учествовале су: Весна Јањић, председница Самосталног синдиката предшколског васпитања и образовања Београд, Татјана Мацура, председница Удружења „Маме су закон“ и Весна Крстић, председница жена радница у здравству и председница Секције жена синдиката „Независност“.

- У сарадњи са студентима Факултета драмских уметности организована је трибина „Слушај речи“ – разговор са стручњацима из области друштвено-хуманистичких наука и представницима комерцијалне музичке сцене у Србији о утицају текстова популарних песама на децу и младе.

- У сарадњи са Заводом за проучавање културног развика Србије организован је циклус предавања о гастрономији као нематеријалној културној баштини Србије (сарадња са истраживачем Дејаном Загорцем).

3. Активно укључивање старијих лица у културни живот

- Право на бесплатно учлањење имају особе старије од 65 година.

- У сарадњи са удружењем грађана „Снага пријатељства“ – Amity, организујемо путописна дружења старијих особа „Путописни преплети“, као и традиционалну доделу „Драганове награде“ за најбоље путописе старијих и промоцију публикације награђених и похваљених радова.

4. Активни рад са најмлађим корисницима Библиотеке

- Право на бесплатно учлањење имају деца предшколског узраста и ученици првог разреда основне школе.

- Дечја одељења Библиотеке неколико пута недељно одржавају креативне, интерактивне и мултимедијалне радионице за децу предшколског и основношколског узраста, ликовне конкурсе, литерарне конкурсе, дружења са писцима за децу...

- Сваке године додељујемо специјалну награду „Читалац године” – за дете до 14 година које је у току године прочитало највише књига. Медијски промовишемо добитника/добитницу Награде како бисмо мотивисали најмлађе да читају.

- ТЕХНОТЕКА је посебно дизајнирани простор у оквиру Дечје библиотеке „Невен”, опремљен различитим дигиталним алатима и училима: 3D штампач, 3D скенер, 3D оловка, Lego Education роботи WeDo2 и EV3, лево комплети за причање прича, наочаре за виртуалну реалност Samsung Gear VR, рачунари, таблети...

Технотека је први овакав библиотечки простор у Србији, и међу првима у региону.

Изграђена по узору на савремени библиотечки концепт – *makerspace*, у којем корисници кроз заједнички рад и игру, а уз помоћ савремених технологија, стичу нова знања и вештине, експериментишу и изграђују различите производе.

Покретањем Технотеке БГБ је наставила да мења представу код стручне и најшире јавности о томе шта савремена библиотека може и треба да буде.

- ЧИТАМ, ПА ШТА? и ЧИТАЛАЧКА ЗНАЧКА – развијање читалачких навика деце и критичко-уметничког односа према књизи (писмено, усмено и ликовно изражавање о прочитаним књигама).

Пројекти се већ дужи низ година реализују у сарадњи Библиотеке града Београда (библиотекари општинских библиотека) и основних школа (школски библиотекарски и наставници) на територији читавог Београда.

Деца основношколског узраста читају препоручене наслове, пишу приказе и креирају илустрације. Оба пројекта су такмичарског типа тако да најбољи прикази и илустрације бивају јавно проглашени и награђени.

У сврху реализације пројекта *Читам, па шта?* направљен је и посебан веб-сајт (<http://citampasta.rs>) на којем се објављују наслови које треба прочитати и скенирани радови ученика. Пројекти су у неколико наврата добијали финансијску подршку Министарства културе.

- Наши библиотекарски организују стручно вођење ученика основних и средњих школа кроз Библиотеку града Београда како би им скренули пажњу на значај наше јавне библиотеке и на све могућности које Библиотека пружа деци и младима.

5. Подстицање читања

- Поводом Светског дана књиге (23. април) Библиотека града Београда организује акцију СВИ СМО У БИБЛИОТЕЦИ! – тога дана познате личности раде

као библиотекари. Учествовали су: глумци Јован Јовановић, Бранка Пујић, Исидора Симијонових, Александра Јанковић, Јадран Малкович, Миона Марковић, писци Весна Капор, Миомир Петровић, редитељка Јелена Бајић, новинари Марија Миљевић и Владимир Петровић, певачице и кантаурорке Ана Станић и Зое Кида...

6. Библиотека ван Библиотеке

· ЛЕТЊИ ПЛАТО БГБ - током летњег периода, сваког уторка организујемо дружење са неком познатом личношћу из света културе, уметности, новинарства, науке... Грађани имају прилике да разговарају са нашим гостима и ближе их упознају. Наши гости су били писци: Горан Гоцић, Михајло Пантић, Мухарем Баздуљ, Емир Кустурица, Горан Петровић, Весна Капор, Јасмина Михајловић, Мирјана Митровић, Мирјана Ђурђевић, Радмила Петровић, Миомир Петровић, Неле Карајлић, Зоран Богнар...; новинари Марија Миљевић Рајшић, Зоран Станојевић, Александар Гајшек...; глумци: Тихомир Станић, Светислав Гонцић...; редитељи: Милорад Милинковић, Марко Новаковић...; као и Дејан Загорац, истраживач гастрономске баштине, Данијела Квас, проф. српског језика и песникиња за децу, Ана Павловић, балерина и директорка Балета Народног позоришта у Београду, Александра Стаменковић, првакиња опере Народног позоришта у Београду, Иван Карл, директор Филмског центра Србије...

7. Пројекти Библиотеке града Београда

· НЕГУЈМО СРПСКИ ЈЕЗИК - пројекат неговања српског језика, опште језичке културе и писмености

Пројекат НЕГУЈМО СРПСКИ ЈЕЗИК се бави неговањем и заштитом српског језика, писма, опште језичке културе и писмености. Започет је 2015. године у сарадњи Секретаријата за културу града Београда, Филолошког факултета Универзитета у Београду и Библиотеке града Београда, да би с јесени 2016. године прешао под покровитељство Министарства културе.

Прва активност у оквиру акције била је кампања која је имала за циљ да се уз учешће познатих личности и истицање различитих језичких поука, како би се грађани подстакли да воде рачуна о томе како пишу и говоре, да се подигне ниво свести о значају неговања исправног писања и говорења. У оквиру кампање израђени су едукативни постери са фотографијама познатих личности и одговарајућом језичком поуком. Јавне личности које су подржале кампању су: Аница Добра, Аца Селтик, Живана Шапоња Илић, Зоран Кесић, Тихомир Станић, Љубица Арсић, Драган Илић, Горан Гоцић, Наташа Марковић, Марчело, Светислав

Гонцић, Вања Милачић, Драгољуб Љубичић Мићко, Небојша Глоговац, Рада Ђуричин, Нада Шаргин, Вјера Мујовић, Небојша Ромчевић, Милица Мандић, Андреа Арсовић, Тијана Милошевић, Емир Кустурица, Слобода Мићаловић, Мики Манојловић, Андрија Живковић, Богдан Богдановић, Душан Ковачевић, Александар Саша Ђорђевић, Неле Карајлић, Немања Радуловић, Предраг Рајковић, Рада Ђурић, Ивана Шпановић и Јован Мемедовић. Своју подршку дала је и светска филмска дива Моника Белучи. Аутор фотографија је Жељко Јовановић, а дизајн постера урадила је Амалија Витезовић. Језичке недоумице приказане на постерима осмислили су сарадници са Филолошког факултета у Београду. Специјале видеоспотове креирала је Установа културе „Вук Караџић“, Београд.

Постери су дељени и излагани у скоро свим београдским школама и библиотекама, а касније и многим библиотекама и образовним установама широм Србије. Читав Београд био је брендиран постерима који су се налазили на билбордима, стајалиштима градског превоза, у унутрашњости трамваја и аутобуса...

Реализован је велики број радионица за децу и младе широм Србије, у организацији Библиотеке града Београда, као и бесплатни стручни акредитовани семинари за наставнике српског језика и књижевности у организацији Друштва за српски језик и књижевност.

· ШТА ДА ЧИТАМ - први српски библиотечки портал за препоруке књига за читање

У оквиру пројекта изграђен је портал за препоруке књига за читање, под називом *ШТА ДА ЧИТАМ*. Мисија пројекта гласи: „Креирање првог српског сервиса за препоруке књига за читање, јединственог националног библиотечног сервиса који јача љубав за читањем и формира добар читалачки укусу“.

Намера онлајн сервиса *ШТА ДА ЧИТАМ* (<http://stadacitam.rs>) није да буде елитистички, да промовише само тзв. високу књижевност, већ да у свим књижевним врстама и жанровима истиче оне књиге које су најбоље. У том смислу портал је намењен свима онима који у мору литературе траже нешто заиста добро за себе.

Посетиоци/читаоци могу да на порталу бирају књиге за читање које су објављене на српском језику (било да су преведене или изворно написане на српском), као и да кроз коментаре сами искажу своје мишљење о прочитаним књигама.

У рад портала партнерски је укључено више од 30 јавних библиотека широм Србије, док препоруке пише око 40 библиотекара.

· AVA Doc - бесплатни светски документарни и краткометражни филмови за чланове библиотеке

AVA Doc (www.ava-library.com) је међународни пројекат који је окупио 27 партнера из девет европских земаља са циљем да најбоље светске документарне и

краткометражне филмове учини доступним корисницима библиотека у разним европским земљама. Европски фестивали кратког и документарног филма свој филмски програм су кроз пројекат учинили доступним за кориснике 15 библиотека широм Европе (Велика Британија, Немачка, Португал, Чешка, Финска, Италија, Србија). У Србији то су били корисници Народне библиотеке Србије и Библиотеке града Београда, који су филмове могли да гледају или на рачунарима у самим библиотекама, или од куће, путем специјализоване онлајн платформе. У пројекат су укључена четири значајна фестивала документарног филма из Европе: *Ji.hlava IDFF*, *DocLisboa*, *Sheffield IFF* и *Beldocs IDFF*. Носилац пројекта је немачка компанија *Reelport*, а српски партнер на пројекту фестивал Белдокс.

Овим иновативним пројектом мултимедијални садржај у библиотекама је обogaћен и по први пут је уведен онлајн VOD (*video on demand*) сервис у српском библиотекарству.

Пројекат је подржала Европска унија кроз програм Креативна Европа, потпрограм Медији, као и Министарство културе и информисања РС.

- НАСЛЕЂЕ НА ДОДИР - иновативна презентација културног наслеђа из колекције БГБ

У оквиру пројекта *НАСЛЕЂЕ НА ДОДИР*, вредне старе и ретке монографске и периодичне публикације из дигиталне колекције БГБ презентују се и промовишу на најсавременији начин, какав практикују само реномиране светске библиотеке - путем интерактивног презентационог киоска са великим *touchscreen* екраном.

- Библиотека града Београда носилац је пројекта „Унапређење кључних грађанских компетенција у ери постистине: медијска писменост и критичко мишљење“ (*Enhancing Key Civic Competences for the Post-truth Era: News Literacy and Critical Thinking - ESSENTIAL*), који је реализован у оквиру програма Европске уније Еразмус+ (Кључна активност 2: Стратешка партнерства у образовању одраслих). БГБ пројекат реализован је са још три инострана партнера: Националном Библиотеком Летоније (Летонија), Универзитетом Хачетепе (Турска) и Народним универзитетом Жалец (Словенија).

Општи циљ пројекта је развој друштва самосвесних грађана који критички размишљају и имају способност да исправно перципирају медијске садржаје, што је предуслов да квалитетно учествују у демократским процесима у својој заједници и на глобалном нивоу.

У оквиру пројекта креирана су два јавно доступна онлајн едукативна курса из области медијске писмености, један који ће помоћи грађанима да развију критичко мишљење и постану способни да исправно разумевају медијске вести, и други намењен стручњацима који желе да се озбиљније баве едукацијом грађана у

овој области. Поред тога, током пројекта су запослени из партнерских институција прошли обуку, стекли потребна знања и едуковали грађане у овој области.

Пројектом је развијена свест о значају критичког мишљења и разумевања медијских садржаја, како за грађанина као појединца, тако и за развој демократског друштва уопште.

· Пројекат **НОВИНСКА ПИСМЕНОСТ КРОЗ ДРУШТВЕНУ ИГРУ** (“NEED – News Literacy on Board”) реализује се уз подршку ЕУ, у оквиру Еразмус+ програма, акција „Партнерства за сарадњу у образовању одраслих”. Носилац пројекта је бугарска организација Никанор, а партнери су, поред Библиотеке града Београда, Универзитет Хачетепе из Турске и Народни универзитет Жалец из Словеније. Основни циљ пројекта је да унапреди новинску писменост грађана, која је неопходна за ваљано оцењивање поузданости и кредибилитета вести/информација. Намера пројекта је да се грађани обогате вештинама потребним за активно и информисано учешће у друштвеном животу.

Након успешне реализације пројекта ESSENTIAL, кроз овај пројекат наставамо са едукацијом грађана из новинске писмености, овога пута уз примену иновативне методе учења кроз игру, у комбинацији са хибридним учењем.

Главни циљеви пројекта су: 1. Употреба иновативне методе учења – учење кроз игру, за унапређење новинске писмености и критичког мишљења одраслих, креирањем друштвених игара и припадајуће онлајн платформе; 2. Унапређење образовних капацитета и ресурса четири партнерске организације, придружених партнера и других заинтересованих страна широм Европе ради активног образовања грађана из новинске писмености и критичког мишљења коришћењем методе учења кроз игру; 3. Промовисање резултата пројекта на локалном, националном и европском нивоу.

Циљне групе пројекта су одрасла лица и све особе које се баве формалном и неформалном едукацијом одраслих.

Најважнији резултати пројекта биће:

1. Едукативна игра за процену знања и нивоа вештина одраслих у области новинске писмености и критичког мишљења;
2. Образовна друштвена игра која укључује различите нивое тежине како би се новинска писменост, на иновативан начин, предавала одраслима;
3. Онлајн платформа повезана са друштвеном игром, са едукативним садржајима.

Период реализације: 24 месеца, од 1. 10. 2023. до 30. 09. 2025.

Донатор: Европска унија (Еразмус+ програм)

ЗАКЉУЧАК

Допуњени ИФЛА/УНЕСКО манифест за јавне библиотеке који је изашао 2022. године истиче значајну улогу јавне библиотеке у приступу знању и у стварању друштава знања, у подстицању развоја медијске и информатичке писмености, у охрабривању корисника да прате развој информативних технологија и стичу дигиталне вештине. Програмске активности Библиотеке града Београда, као и пројекти у којима активно учествује, у потпуности реализују све препоручене активности. Библиотека града Београда је модеран културни, информативни и информатички центар престонице, препознатљив по квалитетним програмима и иновативним приступима знању које је доступно свима.

Као највећа јавна позајмна библиотека у региону, Библиотека града Београда прати савремене трендове и изазове данашњице и своје чланове и кориснике успешно трансформише у задовољне „целоживотне ученике“, без обзира на њихове године, пол, занимање, националност и остало.

Циљ сваке утицајне установе културе у 21. веку је јасан: да постане модеран центар за целоживотно образовање.

ISIDORA INJAC
The Belgrade City Library
isidorainjac@gmail.com

THE BELGRADE CITY LIBRARY
AS A CENTER OF LIFELONG LEARNING

SUMMARY | The Belgrade City Library - as a modern cultural, informative, and information science center of the capital - is recognized for high-quality programs and innovative approaches to knowledge available to everyone. Through its activities and projects, it contributes to the process of lifelong learning. The aim of the cultural policy of the Belgrade City Library is the development of active citizenship, the personal development of an individual, and social inclusion in the processes of contemporary society and informal education. The process of democratization of education and accessibility of knowledge and information is happening in the public library.

KEY WORDS | lifelong learning, informal education, cultural programs, the Belgrade City Library

ИСИДОРА ИНАЦ
Библиотека города Белграда
isidorainjac@gmail.com

БЕЛГРАДСКАЯ ГОРОДСКАЯ БИБЛИОТЕКА
КАК ЦЕНТР НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

РЕЗЮМЕ | Белградская городская библиотека, как современный культурный, информационный и IT-центр столицы, известна инновационным подходом к знаниям и своими качественными программами, доступными каждому. Своими программными мероприятиями и проектами Библиотека вносит вклад в процесс непрерывного пожизненного образования. Целью культурной политики Белградской городской библиотеки является развитие активной гражданской позиции, личностного развития человека и социальной включенности в процессы современного общества и неформального образования. Процесс демократизации образования и доступности знаний и информации происходит в публичной библиотеке.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА | непрерывное обучение, неформальное образование, культурные программы, Белградская городская библиотека